

Hans Vegners un viņa slavenākais Krēsls.

TEKSTS KRISTĪNE ŠTERNBERGA
FOTO CORBIS SCANPIX UN NO PUBLICITĀTES MATERIĀLIEM

Mēbele *Krēsls*, kurā pirmajās TV pārraidītajās ASV prezidenta kandidātu diskusijās sēdēja Ričards Niksons un Džons Fildžerals Kenedijs un kuru ASV žurnāls *Interiors* jau 40. gadu nogalē nodēvēja par visu laiku skaistāko krēslu.

VIŅU INTERESĒJA TIKAI MĒBELES

Dāņu dizainera Hansa Vegnera (*Hans Wegner*) dzīve varētu šķist līdz apnikumam pareiza. Ja vien viņš savā mūžā nebūtu radījis ap 2500 skiču 1000 mēbelēm, no kurām daudz krēslu beidzamā pusgadsimta laikā kļuvuši ne tikai par skandināvu, bet arī visas pasaules dizaina ikonām. Šovasar viņa krēslu izstāde bija skatāma arī Rīgā.

PATIESĀS LAUKU MĒBELES

Hans Vegners (1914–2007) garajā mūžā piedzīvoja to, kas izdodas reti kuram ģēnijam, – paša radītās mēbeles viņu atzinības un popularitātes vilni uznesa divreiz. Pirmoreiz – kad tās bija tikko radītas. Dāņu krēsli ātri vien iekaroja ne tikai ziemeļnieku, bet pat tālo amerikāņu sirdis. Tad XX gadsimta vidū tās nogūla klasikas plauktā un dizaina antoloģiju lappusēs, bet XX un XXI gadsimta mijā pasaule tās atklāja no jauna. Un atzina ne tikai par muzejos glabājamām vērtībām, bet arī par ikdienā lietojamām. Lai arī daļu Vegnera dizainēto krēslu līdz pat mūsdienām izgatavot nepārtrauca ne mirkli, jaunās tūkstošgades sākumu var saukt par Vegnera popularitātes renesansi. Daudzi centušies atklāt, kur tad glabājas dāņu dizainera atslēga uz mūsu sirdīm. Šķiet, viens no patiesākajiem minējumiem, kāpēc dāņu krēsli tā valdzina dizainmīļus pusgadsimta garumā, ir atzinums, ka Vegners

prata apbrīnojami apvienot amatniecības tradīcijas un mums visiem zināmās krēslu līnijas ar XX gadsimta pirmās puses un vidus vadošā stila virziena – modernisma – estētiskajām prasībām. 40., 50. un 60. gados visi zināja, ka mūsdienu dizaina īstā valoda ir formas skaidrība, līniju lakonisms un atteikšanās no kruzuljiem un rotājumiem, taču tēraudu un stiklu apvienojumā ar skarbi lakoniskām formām atzīt par savējo mājokļa iekārtošanā izdevās vien retajam. Pilsoniskajai gaumei auksto un skarbo estētiku Hans Vegners prata mīkstināt ar koka siltumu, amatnieku roku pieskārienu un pazīstamo, vienkāršo lauku mēbeļu patiesumu. Dānis amatniecības tradīcijas prasmīgi ieguldīja modernisma Prokrusta gultā. Protams, tās ideāli iekļaujas arī skandināvu vērtību modelī – bez kļiedzoša spožuma, bet ar patiesi kvalitatīvu izpildījumu no dabiskiem materiāliem. Vegnera krēsli ir tik ērti, ka tajos labprāt sēž karalis, bet to izskata nepretenciozitāte lieliski sader ar skandināvu vienlīdzības ētikas kodeksu.

PASAKA PAR KURPNIEKA DĒLU

Bet viss sākās pavisam vienkārši. Gluži kā pasakā – reiz Dienviddānijā dzīvoja kurpnieks, kas savu dēlu pusaudzā gados aizsūtīja par mācekli pie galdnieka. Tā puisis atklāja mīlestību uz koku un apguva pirmās amata prasmes. Brīvajā laikā Hans griezta koka figūriņas un sapņoja kļūt par kokgriezumu meistarū. Leģendas vēsta, ka topošais dizainers savu pirmo krēslu izgatavoja 15 gadu vecumā. Puisis dodas dienēt militārajā dienestā uz Kopenhāģenu un tur apmeklē pilsētas galdniecības izstrādājumu izstādi. Hans saprot, ka